

En allamerikansk väpnad st

Nicaraguas sandinistiska folkarmé, EPS, köpte under åttiotalet mer än 2 000 SAM-7 missiler från Sovjetunionen. Man befann sig i strider mot de contrasgrupperingar som var finansierade av USA och baserade i Honduras. Vita huset försåg då Honduras med modernt stridsflyg, men missilerna fick en avskräckande verkan inför eventuella planer från Washington på att trappa upp aggressionen mot Nicaragua.

Efter fredsslutet, 1990, uppstod en gränskonflikt med Honduras gällande Fonsecabukten på Stillahavskusten. På senare tid har ytterligare en tvist uppstått i och med att Honduras har ratificerat ett avtal som ger Colombia territorialrätt över en del av Karibien som Nicaragua hävdar som sin. Spänningarna mellan de två länderna tvingade fram en medling från de amerikanska staternas organisation, OAS. Därefter drogs fallet inför den Internationella domstolen i Haag som ännu inte har kommit fram till ett domslut. Colombia har dock sagt att man har exceptionella skäl för att inte godta en ofördelaktig dom.

Den mot Washington tillmötesgående presidenten Enrique Bolaños har lovat att alla missiler ska vara förstörda senast 2005. Men förra året uppdagades det att presidenten inte hade mandat att beordra förstörande av sådan nationell egendom. Både nationalförsamlingen och armén motsatte sig försvagningen av landets försvar. En av anledningarna var att motsvarande nedrustning inte gjordes i grannländerna.

En missil dyker upp

Den 10 januari i år hittade polisen en SAM 7-missil i en verkstad i Managua. Denna hade dock inte tillhört armén och var därför inte under internationell kontroll. Man tror att den är en av flera missiler som contras inte lämnade in vid avvapningen i början på 1990-talet. Det är oklart vad som är bakgrunden till att missilen dök upp. Armén anklagade polisen för att ha spelat med i en CIA-operation, medan polisen avfärdade det hela med att det rört sig om kriminella vapenhandlare.

För att tvinga Nicaragua att förstöra också de 400 sista SAM 7-missiler som landet anser sig behöva för ett minimalt luftförsvar har Bush-regeringen stoppat ett antal biståndsprogram, berättade försvarsministern José Adán Guerra den 18 mars i år.

Det är viktigt att ha kontroll över vapnen och USA har därför en plan för att reducera vapenmängden hos de centralamerikanska försvarsstyrkorna. Detta avslöjade Colin Powell när han för flera år sedan som utrikesminister besökte Nicaragua. Han krävde då att de SAM 7-missiler som var en viktig del av Nicaraguas luftförsvar skulle förstöras. Också försvarsminister Donald Rumsfeld har varit i Nicaragua och framfört påtryckningar från USA:s regering.

Ett inte fullt så modernt vapen som SAM 7-raketer. Bilden är från befrielsekriget mot diktatorn Somoza.

FOTO: VFSN-ARKIV

I dag är det inte självklart att USA också i fortsättningen kommer att vara en stormakt som med vapenskrammel får igenom sina geopolitiska planer för Latinamerika. Under de senaste åren har Sydamerika fått flera nya regeringar som inte är beredda att underdånigt följa Washingtons politik. För några månader sedan besökte en brasiliansk militärkommission Vietnam. En av de försvarsanläggningar som man ville se var det underjordiska tunnelnät som vietnameserna fortfarande underhåller i Cu Chi-provinsen. Att besökarna ville se dessa

250 kilometer långa tunnlar som var så betydelsefulla i försvaret mot USA:s bombattor beror på att Brasilien vill förebereda sig på en militär aggression liknande den som drabbade Vietnam och som i dag exempelvis drabbar Irak, skriver chefen för Amazonaskommandot, general Claudio Barbosa på den brasilianska arméns webbplats. Han talar då om den påtagliga risken för att kriget i Colombia utvidgas till en allt större del av Sydamerika.

– Försvarsstrategin skiljer sig inte stort från gerillakrig. Det är en metod som armén utan

yrka under Pentagons befäl

rtvekan kommer att tillämpa vid angrepp från ett eller flera länder, överlägsna Brasilien i vapen och ekonomisk makt. Vi bör se den tropiska regnskogen som en allierad i kampen mot angriparen, skriver generalen.

Venezuela rustar sig

I december 2004 gjorde Venezuela upp med Ryssland om att köpa 110 000 handeldvapen, typ Kalashnikov, 30 helikoptrar av olika slag för strid och tunga transporter samt 50 jaktplan. Från Spanien köpte man 40 korvetter och annat marint försvarsmaterial samt 50 strids- och skolplan från Brasilien. Hugo Chavez regering har deklarerat att detta är en del i den fortgående modernisering av försvaret som behövs för att uppnå militär balans i Sydamerika. Moderniseringen kritiserar starkt av USA. Försvarsminister Donald Rumsfeld kallar den för vapenupptrappning. Den 13 april i år beslutade Venezuela att aktivera sina två miljoner reservister. Den dagen var det två år sedan en USA-stödd kupp för några timmar berövade Hugo Chavez regeringsmakten.

Under besök i Latinamerika nyligen insisterade utrikesminister Condolezza Rice på att Chavez regering, trots överlägsna siffror i alla val, inte utövar ett demokratiskt styre. Venezuela hamnade bara på sjätte plats när tidskriften *Military Power Review* jämförde militärutgifterna 2004 mellan länderna i Sydamerika. Före kom Brasilien, Peru, Argentina, Chile och Colombia. Latinamerika är också den del av världen som lägger minst resurser på militären, 1,5 procent av BNP. Detta är betydligt lägre än EU:s 4 procent eller Mellanösterns 12 procent. I USA står militärutgifterna för 3 procent av BNP, trots att supermakten har närmare hälften av jordens samlade militärutgifter.

Ökat oljeberoende

För att inte förlora mark i världsekonomin försöker USA:s storföretag få kontroll över de nya källorna till ekonomisk makt, främst biologisk artrikedom. På så sätt hoppas man kunna stå emot hotet från de växande ekonomierna i Kina och Indien. Men detta kräver också att man har makten över de gamla källorna till rikedom, huvudsakligen den fossila energin.

– USA är nu mera beroende av importerad olja än någonsin tidigare. 1973 importerade

”USA:s storföretag vill få kontroll över de nya källorna till ekonomisk makt, främst biologisk artrikedom.” En granadilla-blomma.

FOTO: BERIT SVENSSON H.

rade vi 36 procent av behovet, i dag 56 procent, sade president George W Bush för fem år sedan.

Venezuela står för 15 procent av USA:s oljeimport och är fyra i ordningen bland exportländer. Som femma kommer Colombia och man kan se *Plan Colombia* som ett uttryck för Washingtons nya militärstrategi. Genom avtal med den colombianska regeringen om gemensam narkotikabekämpning slår man mot gerillan. Man stödjer de traditionella högerkrafterna och legitimerar, med ekonomiskt stöd från bland annat vår svenska regering, deras paramilitära styrkor. I sammanhanget kan då lättvindigt en terrorstämpel sättas på de sociala kamporganisationerna.

För att uppnå målsättningen att militärt kontrollera dessa ”komplicerade” territorier från högteknologiserade baser ligger ansvaret hos *Southern Command* i Miami. Här arbetar man, speciellt efter 11 september 2001, enligt en strategi som går ut på att ha kontroll över allt som USA:s regering betecknar som hot. Detta innebär att potentiella hot finns inom alla samhällsaspekter såsom hälsovård, migration, ekonomi och jordbruk. *Southern Command* har blivit det främsta kontaktorganet med Latinamerikas regeringar och har ett stort ansvar för USA:s utrikes- och försvarspolitik i förhållande till regionen. Man har fler anställda för skilda latinamerikanska frågor än vad regeringskansliet och de större ministerierna har tillsammans.

Permanent militär närvaro

Från *Southern Command* löper trådarna ut till de baser som står för USA:s permanenta militära närvaro i Latinamerika: Guantanamo (Kuba), Fort Buchanan och Roosevelt Roads (Puerto Rico), Soto Cano (Honduras), Comalapa (El Salvador), Manta (Ecuador), Reina Beatriz (Aruba) och Hato Rey (Curaçao). Dessutom har man ett nät av 17 radargarnisoner, tre fasta i Peru, fyra fasta i Colombia, resten är hemliga och rörliga på olika ställen i Latinamerika och Karibien. Colombia ligger fyra i ordningen bland länder som får militärt stöd från USA, efter Israel, Egypten och Irak. I Bogota ligger den andra största amerikanska ambassaden i världen, efter Bagdad.

Flera analytiker har dragit slutsatsen att det för USA inte längre räcker med att som på sextio- och sjuttio-talet integrera och utbilda högerinriktade officerare i *School of Americas* eller att skapa legostyrkor som åttio-talets contras. Nu strävar Pentagon efter att ha befäl över en allamerikansk, väpnad styrka med närvaro från Alaska till Patagonien. En militär motsvarighet till vad ALCA skulle vara på det ekonomiska området. Konservativa grupperingar i USA menar att denna typ av vapenmakt är nödvändig för att slå sönder de ”ondskans axelmakter” som man kallar Kuba, Venezuela och Brasilien.

Lasse Wallin

Källor: La Jornada, END, Notifax, Prensa Latina

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 2.5 Sweden License. To view a copy of this license, visit creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/